

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Ступінь вищої освіти	BSc/MSc	Форма навчання	Денна/Заочна	Навчальний рік/семестр	2
-----------------------------	----------------	-----------------------	---------------------	-------------------------------	----------

Силабус

Назва навчальної дисципліни	Фармакогнозія
Кафедра	Біології та хімії
Освітня програма	
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/практичні/семінарські/лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни (обов'язкова чи вибіркова): вибіркова Кількість кредитів: 4 Лекції: 20 Практичні (семінарські) заняття: 20 Лабораторні заняття: - Самостійна робота: 80
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	Повлін Ірина Емерихівна, доцент polin.iren@kmf.org.ua
Пререквізити навчальної дисципліни	Для успішного освоєння програми дисципліни студент повинен мати необхідні знання з організації рослин, систематики рослин, біохімії, гістології та цитології, фізіології рослин.
Анотація дисципліни, мета, завдання та очікувані програмні результати навчальної дисципліни, загальні та фахові компетентності, основна тематика дисципліни	Фармакогнозія – це високоспеціалізована прикладна наука, яка вивчає біологічні, біохімічні і лікарські властивості рослин, природної сировини та продуктів з неї. Засоби рослинного походження є традиційними лікарськими засобами як у нашій країні, так і за кордоном, а їх використання в сучасній медицині не лише залишається стабільним, але й має стійку тенденцію до зростання. Фармакогностична підготовка передбачає теоретичне і практичне навчання фармацевта основним видам професійної діяльності в галузі лікарських засобів рослинного походження, вимагає вирішення завдань, починаючи від розробки системи раціонального використання ресурсів лікарських рослин, заготівлі лікарської рослинної сировини, закінчуючи її переробкою і отриманням у вигляді лікарського засобу Метою викладання навчальної дисципліни “Фармакогнозія” є навчити студентів за

морфологічними ознаками знаходити і визначати лікарські рослини в природі, знати періоди і раціональні прийоми збору, первинної обробки, умови сушіння, пакування, правила зберігання ЛРС.

Основні теми дисципліни:

- Вступ, Загальна частина. Історія фармакогнозії.
- Історія фармакогнозії.
- Вирощування, збір та реалізація лікарських рослин.
- Фактори, що впливають на якість лікарських рослин.
- Селекція, переробка та контроль якості лікарських рослин.
- Особливості загального опису лікарських рослин.
- Значення лікарських рослин на міжнародному та національному рівнях.
- Сфери застосування лікарських рослин.
- Народна медицина. Галенові препарати. Фармакопейна характеристика.
- Ароматерапія.
- Основи гомеопатії. Особливості застосування фітотерапії.
- Харчова, косметична та парфумерна, лікеро-горілчана, кондитерська, хімічна промисловість.
- Поняття та номенклатура сировини. Визначення сировини.
- Продукти, отримані з рослинної сировини.
- Номенклатура сировини.
- Найбільш поширені морфологічні терміни, що застосовуються в торгівлі сировиною.
- Латинська та українська однозначні назви сировини.
- Поняття лікарських рослин.
- Мотивації використання лікарських рослин. Психічні елементи.
- Дійсна біологічна та економічна цінність.
- Визначення лікарських рослин.
- Процедура та вимоги до кваліфікації сировини.
- Мета кваліфікації, сфери застосування.
- Хто може проводити кваліфікацію.
- Основи кваліфікації – вимоги. Процедура кваліфікації.
- Відбір проб – репрезентативність за стандартом.
- Дослідження походження, вказівка точної назви.
- Дослідження ідентичності: макроскопічні та мікроскопічні властивості.

	• Хімічна реакція: виявлення провідних активних речовин за допомогою пробіркової реакції. • Перевірка чистоти. • Визначення вмісту. • Контроль якості ефірних олій. • Умови належного збору лікарських рослин. • Достовірні знання з систематики рослин та морфології. • Знання ботанічних характеристик для ідентифікації. • Розрізнення близьких видів, що зустрічаються в схожих умовах середовища проживання. • Комплексна оцінка кількох ознак. • Вивчення морфологічних властивостей. • Анатомічні знання. • Врахування стандартів. • Загальні знання про сировину, представлення дикорослих лікарських рослин за типами сировини. • Представлення дикорослих лікарських рослин. • Листяні препарати: подорожник, кульбаба, чорна тополя, блекота, полин гіркий, омела біла. • Кореневі препарати: живокіст лікарський, мильнянка лікарська, первоцвіт весняний, гіпсофіла волотиста, оман високий. • Трав'яні препарати: хвощ польовий, чебрець звичайний, кропива дводомна, парило звичайне, материнка звичайна, золототисячник малий, чистотіл великий, звіробій звичайний, види золотушника, вероніка лікарська, маренка запашна, деревій звичайний. • Квіткові та плодові препарати: бузина чорна, ялівець звичайний, шипшина, терен. • Лікарські рослини, що впливають на центральну нервову систему. • Сильнодіючі рослинні препарати. • Седативні, снодійні, антидепресантні лікарські рослини. • Лікарські рослини, що застосовуються при захворюваннях дихальних шляхів. • Лікарські рослини, що застосовуються при захворюваннях шлунково-кишкового тракту. • Лікарські рослини, що впливають на серцево-судинну систему. • Лікарські рослини в дерматології та косметології. • Рослинні протизапальні засоби.
--	--

	- Лікарські рослини при захворюваннях опорно-рухового апарату. - Адаптогенні лікарські рослини. - Лікарські рослини, рослинні діючі речовини у профілактиці та терапії раку. - Лікарські рослини, що застосовуються в косметичці, класифіковані за їх дією. - Фізіологічна дія ароматерапії, ароматерапії. - Фізіологія шкіри та її роль у прояві дії косметичних засобів. Практичні заняття: - Ознайомлення з найважливішими діючими речовинами лікарських рослин. - Рослинні препарати та екстракти, що застосовуються в догляді за тілом, волоссям та зубами. - Загальні знання про лікарські рослини та сировину, макроморфологічні та мікроскопічні дослідження. - Вивчення фармакопей (Ph. Eur. та Ph. Hg.VIII.), Formulae Normales. - Морфологічна характеристика сировини. - Обговорення найважливіших аналітичних методів, характеристика лікарських рослин, рослинних препаратів, дієтичних добавок.
--	--

Критерії контролю та оцінювання результатів навчання

Семестрові завдання	Бали	Критерії оцінювання
Поточний контроль	50 балів	
		За результатами письмової роботи студент отримує: - по одному балу за кожен правильну відповідь на тестове завдання. Тож, максимально можлива кількість отриманих балів за тести дорівнює 40. - по два бали за кожен правильну відповідь на завдання щодо заповнення таблиць щодо структурних формул і схеми мікроскопії. Заповніть таблицю відповідно до наведеної структурної формули (2 формули). Назва речовини 2 б. Назва групи БАР 2 б. Укр. назва ЛРС 2 б. Лат. назва ЛРС 2 б. Фармакологічна дія 2 б.
Практичні заняття	20 балів	Оцінювання практичних навичок: Студенту пропонують п'ять зразків ЛРС та оцінюють відповіді наступним чином:

		Заповніть таблицю згідно з наведеною схемою мікроскопії ЛРС. Укр. назва ЛРС 2 б. Лат. назва ЛРС 2 б.
		Основні три діагностичні ознаки 2 б. Назва основної групи БАР 2 б. Фармакологічна дія 2 б. Тож, максимально можлива кількість отриманих балів за дані завдання дорівнює 30.
	10 балів	Укр. назва ЛРС 2 б. 2 б. 2 б. 2 б. 2 б. Лат. назва ЛРС 2 б. 2 б. 2 б. 2 б. 2 б. Особл. заготівлі 2 б. 2 б. 2 б. 2 б. 2 б. БАР 2 б. 2 б. 2 б. 2 б. 2 б. Дія 2 б. 2 б. 2 б. 2 б. 2 б.
Самостійна робота		самостійна робота передбачає опрацювання матеріалу лекційних занять, попередню підготовку до практичних занять; виконання завдань і вправ в поза аудиторний час; підготовку до обговорення окремих теоретико-практичних тем; самостійне вивчення окремих теоретичних тем курсу;
презентації	10 балів	Здобувач обирає дві із запропонованих тем, готує презентації, з використанням наукової літератури та власним узагальненням; доповідає на практичних заняттях,.
<u>Проміжний модульний контроль</u> Модульна контрольна робота	30 балів	відбувається після завершення вивчення кожного з двох змістових модулів навчальної дисципліни і проводиться у формі модульної контрольної роботи (МКР). Кожна МКР передбачає варіанти та комплекс завдань
Підсумкова контрольна робота №1	15 балів	Підсумкова контрольна робота складається із 30 тестових завдань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 бала.
Підсумкова контрольна робота № 2	15 балів	Підсумкова контрольна робота складається із 30 тестових завдань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 бала.
Форми оцінювання	1. Поточний контроль (усне опитування, перевірка виконання практичних завдань, тестових контрольних робіт). 2. Поточний модульний контроль (модульна контрольна робота).	

Підсумковий контроль: залік.	
Інша інформація про дисципліну (технічне та програмне забезпечення дисципліни тощо)	Матеріально-технічне забезпечення та матеріали унаочнення Google Meet, Power Point, Google Classroom до дисципліни. Обладнання: персональний комп'ютер, мультимедійний проектор, інтерактивна дошка.
Рекомендовані джерела (основна та допоміжна література), електронні інформаційні ресурси	Ajánlott irodalom 1. Bernáth J.(2000): Gyógy és aromanövények- Mezőgazda kiadó, Budapest 2. Bernáth J., Némethi É.(2003): Gyógy és aromanövények gyűjtése és termesztése-Mezőgazda kiadó, Budapest 3. Bernáth J., Némethi É.(2007): Gyógy és fűszernövények gyűjtése és felhasználása- Mezőgazda kiadó, Budapest 4. Kata Mihály (2001) Kozmetika a gyógyszerértékben. Magyar Gyógyszerészeti Társaság, Dictum Kiadó, Budapest 5. Petri Gizella: Gyógynövények és készítmények a terápiában. Galenus Kiadó. Budapest, 2006. 6. Чекман І.С. Клінічна фітотерапія: Видавництво А.С.К.,2003- 552 с. 7. Сербін А.Г, Сіра Л. М., Слободянюк Т. О. .Фармацевтична ботаніка: Підручник.- В.: Нова Книга, 2007. -486 с.. 8. Сербін А.Г., Сіра Л. М., Ткаченко Н.М., Фармацевтична ботаніка: Підручник.- В.: Нова книга, 2007.- 487 с. 9. Лікарські рослини. Енциклопедичний довідник. За ред. А.М.Гродзінського.- К.: “Українська енциклопедія”, 1990 – 543 с. 10. Мінарченко В.М. , Махиня Л М. Серeda П. І. Медична ботаніка К. -Медицина 2009.- 326 с. 11. Мінарченко В.М., Тимченко І.А. Атлас лікарських рослин України К.:Фітосоціоцентр, 2002. 172 с. 12. Бензель Л.В., Дармограй Р.Є., Олійник П.В., Бензель І.Л. Лікарські рослини і фітотерапія (фітотерапевтична рецептура). - К.: ВСВ “Медицина”, 2010. – 400 с. 13. Kormosh S. M. Povlin I .E., Simon G. Influence of Abiotic Factors on the Green Mass and Sees Productivity of the Raw Material of Levisticum Officinale C. Koch in the Conditions of Transcarpathia, International Journal of Horticultural Science 2019, 25 (1-2): 46-51. https://doi.org/10.31421/IJHS/25/1-2/2951 Pólin I., Nagy M. A farmakognózia, és a gyógynövényismeret oktatásának történeti vonatkozásai Kárpátalján.. IV. Kárpát-medencei Oktatási Konferencia Nagyvárad, 2019. június 20-21,

